

FELIX SALTEN

bambiho
rodinka

Vydavateľstvo
Spolku slovenských spisovateľov

bambiho rodinka

F E L I X S A L T E N

bambiho
rodinka

2 0 1 5

B R A T I S L A V A

Felix Salten, 1940

Illustrations © Mirko Hanák, 1968

Translation © Emília Horanská, 1968

Cover design © Jana Satková, 2015

Slovak edition © Vydavateľstvo Spolku slovenských spisovateľov, spol. s r. o., Bratislava 2015

e-mail: vsss@vsss.sk

<http://www.vsss.sk>

Realizované s finančnou podporou Ministerstva kultúry Slovenskej republiky

VYDAVATELSTVO

SPOLKU SLOVENSKÝCH SPISOVATEĽOV, spol. s r. o.

Felix Salten: Bambiho rodinka

Z nemeckého vydania Bambis Kinder, Eine Familie im Walde, Albert Müller Verlag, AG, Zürich, 1940

Preklad Emília Horanská

Vydanie druhé, vo Vydavateľstve Spolku slovenských spisovateľov prvé

Zodpovedná redaktorka Anna Penkovová

Obálku s použitím ilustrácie Mirka Hanáka graficky spracovala Jana Satková

Sadzba Jana Satková

Tlač P+M Turany

Printed in Slovakia

ISBN 978-80-8061-890-2

Nočné ticho bolo slávnostné.

Les spal, stromy a kriky driemali, vtáci si skryli hlavy pod krídla, ba i vzduch teplej jarnej noci odpočíval.

Les dýchal, tichý a vonný, ponorený do sna svojho rozkvetu.

A keď sa chvíľami ozýval žalostne krásny spev sovy alebo krátky jačavý vresk, ktorý kedy-tedy vyrážal kuvik, nastalo potom ešte hlbšie ticho.

Divá zver, jelene, srny, zajace, ktorých človek od nepamäti prinútil cez deň sa skrývať, prehánali sa v noci po lúkach, čistinkách a chodníkoch a krmili sa v bezpečí.

Líška, kuna, tchor a lasica dravo lovili. Zvieratá sa ich však báli menej než človeka, ktorému sa vyhýbali aj dravce.

Hviezdy sa ešte trblietali na oblohe, ale už bledli.

Prvý sivý lúč včasného brieždenia sa predral cez čierňavu noci, ale znateľne ju neosvetlil.

– Ktože to ide? – rapotala zobúdzajúca sa straka.

Jej druh zdvihol hlavu spod peria, do ktorého ju v spánku zastrčil, a povedal: – Nik! Ktože by tu teraz chodil? Veď ešte len svitá! A ja vôbec nič nepočujem. Ani hlásku!

Dolu v kroví šepkali sýkorky: – Ba hej! Celkom iste! Nieкто ide. Preto sme sa zobudili. Zvláštne! Čudujeme sa!

Drozd pípal ospanlivým hlasom: – I ja sa čudujem. Tak zavčasu! Tak zavčasu!

Tu zaškrečala sojka:

– Falina! Hach! Falina so svojimi deťmi!

Teraz sa rozbubnoval ďateľ: – Drahá Falina! – Smial sa prenikavo. – Hlúpa Falinka! Smiešne! – Považoval totiž všetky tvory okrem seba za hlúpe a búrlivo bubnoval. Znelo to ako na poplach.

Vrany sa vytrepotali z hniezd. – Falina! – krákali s nevôľou. – Falina robí, čo deti rozkážu! To je výchova! Neslýchané! – lomoziac krídlami rútili sa preč.

Vo vrcholcoch stromov ožili holuby. – Ticho! Nehýbať sa! – napomínali druh druhu. – Čupieť, kým sa nerozvidní! Sova ešte striehne! Kuvik ešte loví!

Zrazu všetci začuli tiché váhavé kroky.

Nad úzkym chodníkom sa rozhrnuli konáre; prehýbali sa, ťažké od rosy, a veľké kvapky zmočili kožuchy sŕn, ktoré tadeto chodievali každý deň.

– Si zvláštny, Geno, – povedala Falina svojmu synovi, – prečo sa vždy tak veľmi náhlíš ľahnúť si?

– Lebo som ustatý, – odvetil Geno prikro.

– Ale vôbec nie si ustatý, – ohlásila sa Gurka, ktorá sa držala stále tesne po boku Faliny. – Tak rada by som sa ešte pohrala vonku na lúke!

– Len si bež! – zvolal Geno. – Ja som ustatý a ospanlivý.

– Ale čo! – odvrávala sestra. – To ti neverím.

– Tak mi daj pokoj, – zašomral Geno nevlúdne.

– Deti... deti... – miernila ich Falina.

Súrodenci sa vzájomne prekárali. Boli celkom mladučká, ešte ani nestratili biele škvvrny, s ktorými prišli na svet. Ich červené kožúšky o poznanie stmavli.

– Bozo a Lana sú iste vonku, – žalovala sa Gurka, – tí čakajú, kým im matka dá znamenie, aby sa vrátili. Len ty nikdy nedočkáš! Ale začasú ako dnes...!

Geno mlčal.

– Teta Rola sa určite už pobrala s nimi oddychovať, – povedala Falina.

– Ach, ešte je toľko času, – štebotala Gurka, – a ja ich mám oboch tak rada, Boza aj Lanu.

– Mňa tak veľmi nezaujímajú, – odvrkol Geno.

– Sú takí veselí, – bránila ich Gurka.

– Hlúpi sú! – trval na svojom Geno.
– Pravdaže! Len ty si múdry!
– Ja? Ja som decko!
– Všetci sme deti. A Bozo je skvelý.
– Pre mňa...
– Lana má... je pôvabná!
– Lana? – Geno chcel povedať niečo posmešného, no v tom ustrašene zhíkol: – Jój! – vyskočil všetkými štyrmi nohami.
V papradí a medzi lopúchmi čosi zašuchorilo.
– Kto to bol? – Geno sa triasol na celom tele.
– Iba tchor, – odvetila Falina, – ten ti nič nespraví. Neboj sa!
Ale Geno sa len horko-ťažko znova upokojil; zavetрил a jachtal:
– Ten... ten tchor... ukrutne smrdí...
Gurka džavotala: – Geno sa vždy bojí. Vždy má malú dušičku. Preto musíme aj tak zavčas...
– Netáraj, – prerušil ju Geno, – istota je istota. Ešte sa ti raz prihodí nešťastie pre tvoju ľahkomyselnosť. Istota je vždy najlepšia.
– Ešte sa trasie, – posmievala sa Gurka. – Aj na lúke sme boli v bezpečí!
– Ale tu sme oveľa bezpečnejší.
– Ani čo by sa tu nemohlo nič stať! – Gurka sa smiala. – Prebehne okolo teba tchor a už stratíš hlavu.
– Nuž, zľakol som sa, – ospravedlňoval sa Geno, – ale veď ten tvor strašne zapácha.
– Daj pokoj bratovi, – Falina sa nechala vťahnuť do detského harkania, – Geno má pravdu. Musíme sa mať na pozore. Obozretnosť je naším údelom. Hoci je svet zázračne krásny, ale skrýva sa v ňom neko-
nečne veľa nebezpečenstiev. Kto z nás chce dlho žiť, kto sa chce tešiť

zo sveta, nesmie ani v najjasnejších chvíľach veselosti zabúdať, koľko nebezpečenstiev na nás číha. Ustavične musíme byť na stráži. Potom je všetko pekné. Nevieme sa účinne brániť. Našou zbraňou je dávať pozor, skryť sa a zavčas ujsť. Radšej odísť z lúky privčas ako prineskoro. Geno je rozumný a dúfam, že bude dlho žiť.

Deti načúvali.

Geno kráčal hrdým, ľahučko kolísavým krokom celkom mladých srncov.

Gurky sa matkine napomínania nedotkli – brala naľahko, čo tak často počula. Matkin hlas znel príjemne a nežne, no to, čo vrela, vnímala maličká iba povrchno. Gurka ostávala i naďalej veselá.

Práve došli.

Malé miestečko, obkolesené hustými kroviskami, zatienené vysokými starými jaseňmi, bukmi a dubmi, bolo ich domovom, poskytovalo im dobrú ochranu, že si ani lepšiu nemohli želať. Vysoký topol sa štišlo vypínal nad ostatné stromy. Lieska a chabzda tu stáli sťa múry, rástlo tu svíbie, zobáčka, mäkký a vonný mach skoro úplne pokrýval čiernu lesnú zem. Tu porodila Falina svoje deti. Vtedy, v ťažkej hodinke, pribehla sem veвериčka, zvedavá a plná účasti, a od tých čias bola Faline aj deťom veľmi dobrou priateľkou. Dolu v kroví i hore vo vrcholcoch hniezdili aj iní priatelia, straka, sojka, datel, krdeľ sýkoriek. Všetci striehli na stráži, kým srny spali, všetci ich vystríhali, keď sa blížil niekto, kto mal azda zlé úmysly.

Falina si pohodlne ľahla, Geno a Gurka sa pritisli k jej teplému telu. Geno prosil: – Mama, rozprávaj nám niečo!

- Myslela som, – zvolala Gurka, – myslela som, že si ospanlivý!
- Čo vám rozprávateľ? – spýtala sa Falina
- Rozprávateľ o svojom bratovi Gobovi, – navrhol Geno.

– Áno, áno! – súhlasila Gurka. – O Gobovi, o Gobovi!

– Ved' ste už tak často počuli jeho príhodu.

– To nič, – povedal Geno, – je taká napínavá.

A Gurka horlivo vravela: – Túto príhodu môžem stále počúvať, stále! Tak príjemne sa pritom bojím.

– Úbohý Gobo, – vzdychla si Falina, – za detstva bol veľmi slabý a nevládal vydržať zimu.

– Čo je to zima? – zaujímal sa Geno.

– Už zase sa pýta! – zlostila sa Gurka. – Koľko ráz ti má mama vysvetľovať, čo je zima?

– A ty to vieš tak presne? – odsekol Geno.

A dostal odpoveď: – Zima je, keď sme hladní.

– Tak ja mám každý deň zimu, – tvrdil Geno a prosil matku: – Nuž povedz, čo je to zima – to patrí ku Gobovej príhode.

– Áno, – odvetila Falina, – Gurka hovorí pravdu. Hladujeme a potraviny nájdeme len veľmi málo, alebo jej vôbec niet. Stromy a kríky sú holé, lístie zvädne na zemi, tráva aj všetky byliny uschnú, sú mŕtve a horké, alebo kyslé. Mrzeme a musíme byť radi, keď nám sneh nerozoderie chodidlá do krvi.

– Hneď sa spýta, čo je to sneh, – ohlásila Gurka.

– Pravdaže sa spýtam, – ubezpečil ju Geno, – lebo práve preto je príhoda taká strašná.

– Sneh, – vysvetľovala matka, – padá z oblohy, biely a studený. Zostane ležať na zemi a býva nakopený tak vysoko, že len s veľkou námahou si možno vyhrabať potravu – ba niekedy je to celkom nemožné. Ťažko sa po ňom chodí – o behaní a skákaní ani nehovorím. Treba na to silu.

– A teraz ďalej o Gobovi, – prosil Geno.

Falina rozprávala: – Úbohý Gobo nemal sily. Keď burácala lesom zúrívá hrôza, museli sme všetci utekať. Mnohých zasiahla hrmiaca ruka – nielen srny. Mnohé zajace a bažanty, ba i líšky. V tento hrozný deň stratil aj náš otec svoju matku. Gobo sa zvalil v snehu. Otec bol vtedy ešte dieťa nie staršie ako Gobo, ale zdravé a silné. Šiel popri Gobovi, uvidel ho, rozprával sa s ním, dohovárал mu a prosil ho, aby sa pozbieral, ale môj nešťastný brat to nedokázal, a obaja sa rozlúčili; mysleli si, že navždy. Všetci sme boli presvedčení, že už je po Gobovi.

– A potom? – naliehali deti.

– Potom sa Gobo vrátil. Odrazu bol tu! Veľký, zdravý a pekný. Naša mama mala velikánsku radosť. Gobo sa tešil, všetci sme sa radovali. Len staré Knieža povedalo: ‚Nešťastník!‘ Zazlievali mu to, ale, žiaľbohu, staré Knieža malo pravdu. Veď preto bolo Kniežaťom, že malo viac múdrosti ako všetci ostatní. Gobo si nevedel dosť vynachváliť Ho, aký bol k nemu dobrý, ako ho zdvihol zo snehu, ako ho opatroval a krmil. Gobo bol pevne presvedčený, že On mu je priateľom...

Hlasný hrom prerušil Falinu, trochu sa strhla. Ale deti vyskočili a celé sa chveli.

Napokon vyjachtal Geno: – Keď... teraz... trafil... otca...

Gurka sa rozfikala.

– Ticho, deti, – upokojovala ich Falina, – nebojte sa o otca, toho On nikdy nezasiahne. Teraz je tu v lese Kniežaťom.

Po krátkom zahrmení zavládlo naokolo hlboké ticho.

Deti si zas ľahli k matke. Veľmi chytro zabudli na hrôzu.

Celá natešená pribehla veverička: – Kunu zmietol zo stromu! Kunu, smädnú po krvi, nemilosrdnú kunu!

Deti to začuli už v polospánku. Falina zašepkala: – Dobre, že to nebol nikto z našich príbuzných.

Rozvidnelo sa, bolo už svetlo.

S pukajúcimi výkrikmi, lomoziac krídlami, vytrepali sa bažanty zo svojho nočného lôžka na zem.

V najvyšších vrcholcoch prekrásne spievali, trilkovali drozdy ranú pieseň.

Kukučka volala blízko i doďaleka a smiala sa tichým hrdelným smiechom.

Zaznela jednotvárna, zvučná ľubostná pieseň holubov. Vlha sa prehadzovala zo stromu na strom sťa zlatá guľa a ustavične jasala:

– Som taká šťastná!

V kríkoch si živo a nežne šepkali sýkorky.

Podchvíľou zlostne zachripela sojka. Vždy sa zlostila.

Pinky a červienky veselo poletovali.

Ďateľ bubnoval na kmeňoch stromov a občas sa prenikavo zasmial.

Straky neprestajne rapotali.

Na zemi šuchorili myši.

Vysoko vo vzduchu zaznievalo odvážne volanie sokola a svišťali lietajúce kačky.

Falina i deti pokojne spali.

Les sa zobudil.

Mierny vetrik previeval pomedzi ticho šumiace stromy. Na obzore ohnivo stúpalo slnko, lahodný, oživujúci plameň, blčiaci na oblohe.

Večer na súmraku šli deti s matkou na lúku.

Gurka chcela bežať napred, ale Falina ju zavolala späť.

– Prísne ti zakazujem ponáhľať sa popredku! Musíš počkať, kým aj ja vyjdem von! Drž sa brata, ten je poslušný a kráča pekne za mnou. Mysli na nebezpečenstvo!

– Som veľmi hladná! – ospravedlňovala sa Gurka.

– Ach, keď je hladná, zabudne na všetko! – posmieval sa jej Geno. – Vtedy je moja sestrička aj chrabrá!

– Jediná chrabrosť, ktorá nám pristane, je obozretný strach. – tvrdila Falina.

Zastala a skúmavo vľahovala ňucháčom vône, prebehla očami všade po okolí, spýtala sa straky, ktorá letela k hniezdu, či nie je na obzore niečo hroziaceho.

– Nie! Široko-ďaleko nie je nič, – odvetila straka a zmizla.

– Široko-ďaleko nie je nič, – opakovala veвериčka, ktorá sa zošplhala až z najvyšších vetiev, sedela na širokom konári so vztýčeným chvostom a pritískala si labky presvedčivo na bielu hrud'. – Dobre som sa poobzerala, niet nebezpečenstva!

Ale Falina sa predsa ešte nepohla z miesta, kde stála. Iba ušami strihalala a vetrila. Medzi lístím, ktoré tvorilo akoby husté mreže, bolo jej tvár ledva vidieť.

Drozd skončil svoju večernú pieseň. Posledný raz zakukala kukučka. Potom badateľne zmenila miesto, aby oklamala nočných prenasledovateľov, letela to sem, to tam, a napokon sa usadila kdesi na odpočinku, učupená pri kmeni stromu.

Ďateľ už spal. I nedôverčivá sojka si skryla hlavu pod krídlo. Sýkorky a holuby zmĺkli.

Vzduchom sa prehnali letiace kačky. Po vyblednutej oblohe tiahla volavka s rozprestretými krídlami, dlhé tenké nohy natiahnuté dozadu. Podobala sa plavcovi – ľuďom pripomínala lietadlo. Spomedzi hustej chabzdy zaznieval spanilý spev slávika.

– Je teta Rolla s deťmi už vonku? – vyzvedala sa Gurka netrpezlivo.

– Nie, – odpovedala Falina.

– No vidíš, – povedala Gurka, – my vždy odídeme z lúky priskoro, a niekedy sa tam zas vyberieme privčas.

– Ale ty priveľa rozprávaš, – hrešil ju Geno.

Falina kráčala krok za krokom na lúku, pre istotu ešte chvíľku postála, potom sa obrátila k zelenej stene húštiny a ticho zvolala:

– Podte teraz!

Deti vyskočili von.

Geno hned maškrtil. Zrazu zdvihol hlavu, pobehol k matke a dozvedal sa: – Si si celkom istá, že nám nehrozí nebezpečenstvo?

Ešte skôr, ako mohla Falina odpovedať, oznamovala Gurka: – Už sú tu! Teta Rolla, Bozo a Lana!

Spomínaní traja sa prechádzali uprostred lúky. Rolla sa bezstarostne krmila a maličkí sa hrali alebo neveľa maškrtili.

Gurka im bežala naproti, bola trochu smiešne neobratná, ale pôvabná ako všetky srňatá.

Geno sa pobral za ňou o čosi pomalšie. Okúňavo poskakoval, často zastával a rýchlo, rozšafne – ako „dospelý“ – vetril. Bol hádam ešte smiešnejší než Gurka. Mal však dokonalý pôvab nevinnosti.

Bozo a Lana sa prihnali tak prudko, že na svojich útyloch nohách vedeli zastať iba rozkročmo.

– Je tu akýsi zaujímavý tvor, – oznamoval Bozo, celý zadychčaný.

– Musíme si ho pozrieť, – dodala Lana, – zavediem vás k nemu.

– Asi už uvrzol, – zaváhal Geno.

Ale Lana ho ubezpečovala: – Kdeže, ten nechodí tak zhurta.

– Nie je to nepriateľ? – zaujímal sa Geno.

– Nuž – priam priateľský k nám nebol, – povedal Bozo veselo.

Lana vravela, smejúc sa: – Či je to priateľ alebo nepriateľ, to pri takej malej potvorke nerozhoduje.

Gurka naliehala: – Chcem ho vidieť.

Tri deti vôbec nedbali na Genovu poznámku: – Keď to nie je priateľ, tak s ním nič nechcem mať. – Jednoducho sa rozbehli. Pritom poskakovali krížom-krážom a vôbec nevedeli udržať priamu cestu, také boli hravé a neobratné.

Geno šiel za nimi, rozvážne, ale zvedavo.

– Nože pod sem! – zavolal na neho Bozo.

A Gurka ho upokojovala: – Nemusíš sa báť.

Potom všetci štyria obstali ježka, ktorý tam nevlúdne kvačal a zazer-
ral na nich očami jagajúcimi sa sťa čierne perly.

Bozo ho chcel oňuchať, ale ustrašený cúvol. – Pichá! – povedal
lútostivo.

Ježko zlostne naježil pichliače.

Aj Gurka a Lana to museli skúsiť.

Opatrne oňuchávali cudzinca a zarazené sa mykli. – Naozaj, – po-
tvrдили, – pichá!

– Počuj, môj milý, – oslovila ho Gurka, – si veľmi rozumný, že sa tak
ozbrojuješ, ale nás by si nemal pichať. My ti nič nespravíme.

Ježko zavrčal: – Nedám si nič spraviť!

– Ach, ako by nám bolo dobre, – vzdychala Lana, – keby sme aj my
mali takéto zbrane! Dlhé, ostré a pichľavé!

– Po celom tele! – snívala Gurka.

Geno povedal túžobne: – Veľmi by sa nám uľahčilo! – Spýtal sa: –
Kto si vlastne?

Jež odsekol namrzený: – Kto som, do toho ťa nič – ani za mačný
mak. Mňa tiež nezaujíma, kto si ty.

– Aký nezdvorilý tvor, – rozhorčovala sa Gurka.

Ježko pohyboval jemnou čiernou papuľkou, jej kútiky vytiahol na-
hor, ani čo by sa potmehúdsy uškľňal. – Neviem, prečo by som mal
byť k vám zdvorilý. Vyrušujete ma. Uvoľnite mi cestu!

– Áno, – rozhodol Geno ústupčivo, – nechajme ho, nech ide.

Ostatní súhlasili: – Nech ide!

Zvrtli sa. Len Geno sa ešte raz obráti: – Odpusť, – povedal mierne,

a keďže odpoveď neprichádzala, opakoval: – Odpusť, nechceli sme ťa uraziť.

Jež opovržlivo a zlostne mlčal. Ľarbavo sa kyvkal ďalej, usilovne ňuchajúc.

Deti ešte chvíľu samopašne šantili na lúke. Tráva šušťala sťa hodváb, keď sa po nej prehánali.

– Bozo vie bežať najrýchlejšie, – chválila ho Gurka uznanlivo. Mala ho rada, chcela ho povzbudiť.

Lana si zrazu zmyslela zakričať: – Pozor! Nebezpečenstvo!

Geno sa dal hneď zjašene na útek. Nik ho nemohol dobehnúť.

– Veď to bol len žart! – kričali spolu.

Nemohol pochytiť dych a ešte sa niekoľko krokov šmýkal, kým sa mu podarilo zastať.

Geno sa spýtal dobrovoľne a trošku zadychčane: – Prečo si ma tak nastrašila?

– Lebo som chcela dokázať, že spomedzi nás ty vieš bežať najrýchlejšie, – odpovedala Lana.

Gurka mienila: – Keby sme boli uverili, že hrozí nebezpečenstvo, boli by sme všetci rýchlejšie bežali.

– Pozri len naše mamky, – nahodili Bozo, – sú pokojne spolu.

Falina a Rolla sa pri jedení ticho rozprávali. – Je mi všelijako, – žalovala sa Rolla, – neviem, čo robiť...

– Na čo vlastne myslíš?

– Čochvíľa nás budú vyhľadávať korunovaní, nikde nemáme od nich pokoj.

– No... a...?

– Či sa zas spojiť s niektorým...

– Budeš asi musieť, – rozhodla Falina.